

Διδακτική της Ιστορίας

Μάθημα 9ο

Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης

Εαρινό Εξάμηνο 2026

Στόχοι της παρουσίασης

- Η διδακτική της Ιστορίας ως προς τους χώρους που πραγματοποιείται. Δημόσιες χρήσεις της Ιστορίας σε μουσεία, αρχαιολογικούς χώρους κ.ά. και σύνδεσή τους με την σχολική και ακαδημαϊκή ιστορική εκπαίδευση.
- Οργάνωση και εφαρμογή επισκέψεων σε χώρους πολιτισμικής αναφοράς. Τρόποι σύνδεσης και αξιοποίησης των συγκεκριμένων χώρων σε σχέση με τις έννοιες «πρώτου» και «δευτέρου βαθμού της Ιστορίας».
- Παραδείγματα σε σχέση με εκπαιδευτικά προγράμματα στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

**Αξιοποίηση
Μουσείων,
αρχαιολογικών
χώρων,
ιστορικών τόπων
σε σχέση με την
καλλιέργεια της
ιστορικής σκέψης
στη σχολική τάξη**

- Αρχές που διέπουν το επιχείρημα της σύνδεσης της σχολικής εκπαίδευσης με την μουσειακή είναι η βιωματικότητα, οι εποικοδομητικές διαδικασίες μάθησης, η ένταξη της προϋπάρχουσας γνώσης στη διαδικασία της μάθησης, οι εναλλακτικές ερμηνείες, έννοιες που είναι στο επίκεντρο της μουσειακής εκπαίδευσης εδώ και χρόνια (Hein 1998, Hooper-Greenhill, 1994).

Αξιοποίηση του υλικού πολιτισμού

- τα αρχαιολογικά ευρήματα και υλικά κατάλοιπα του παρελθόντος είναι κάτι περισσότερο από ένα άλλο είδος τεκμηρίων εφόσον είναι ανοιχτά σε διαφορετικές ερμηνείες (Νάκου 2000)
- η υλικότητα του παρελθόντος συνδέεται με την καθημερινή ζωή των μαθητών στο παρόν και για το λόγο αυτό μπορούν να συγκρίνουν και να προσδιορίσουν τις αλλαγές μεταξύ τους πιο εύκολα (Barton & Levstik 2004).

Αξιοποίηση του υλικού πολιτισμού

- Σύγχρονες τάσεις στον χώρο της ιστορικής εκπαίδευσης δίνουν έμφαση στις διαφορετικές αφηγήσεις που μπορούν να δομούνται από τους ίδιους τους μαθητές με βάση τη χρήση ιστορικών πηγών ως ιστορικών μαρτυριών (Lee 2011)

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

Κουσερή Γεωργία

Θεωρητικό υπόβαθρο

Αξιοποιήθηκαν θεωρητικά οι ακόλουθες απόψεις:

- Το έργο σύγχρονων προσεγγίσεων της ιστορικής εκπαίδευσης και πιο συγκεκριμένα της «επιστημονικής προσέγγισης» (disciplinary approach) (Asbby, Lee & Shemilt, 2005. Lee, 2005. Seixas 2010. Asbby & Edwards, 2010. Lee, 2011. Shemilt, 2011
- Απόψεις της κοινωνικοπολιτισμικής προσέγγισης (Wertsch, 1998. Barton, 2008).

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η διαδικασία συλλογής δεδομένων κατά στάδια και
τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν

Στάδια διαδικασίας συλλογής δεδομένων	Εργαλεία έρευνας
1 ^ο Στάδιο	Γραπτό Ερωτηματολόγιο (επεξεργασία α) φυσικών αντικειμένων, β) έντυπων και γ) ψηφιακών απεικονίσεων υλικών καταλοίπων)
	Παρατήρηση συμμετεχόντων
2 ^ο Στάδιο	Συνέντευξη
	Παρατήρηση συμμετεχόντων

Κυρίως έρευνα

Μέθοδος δειγματοληψίας: Σκόπιμη δειγματοληψία

Δείγμα

Δείγμα σχολικών μονάδων: **5** σχολικές μονάδες

Δείγμα Μουσείων: **2** μουσεία

Συνολικό Δείγμα έρευνας: **N=189** μαθητές

Δείγμα Συνεντεύξεων: **N= 78** μαθητές

Το ερωτηματολόγιο της κυρίως έρευνας

A. Προσωπικά Στοιχεία (Ηλικία, Φύλο, Τάξη)

B. Διατύπωση και εξέταση υποθέσεων με τα αντικείμενα

α. Διερεύνηση έκφρασης ιστορικής σκέψης

1α. Ποιες λέξεις σου έρχονται στο νου καθώς βλέπεις αυτό το αντικείμενο;

1β. Πώς θα περιέγραφες το αντικείμενο σε ένα φίλο σου;

2α. Ποια νομίζεις ότι ήταν η χρήση του, η σημασία του για τους ανθρώπους εκείνης της εποχής;

2β. Διαθέτουμε αντίστοιχα αντικείμενα σήμερα;

3α. Τι απορίες και ερωτηματικά σου δημιουργεί το αντικείμενο;

3β. Τι είδους πηγές θα χρειαζόσουν για να απαντήσεις στα ερωτήματά σου;

β. Διερεύνηση αντιλήψεων μαθητών

4α. Ποια τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του να μελετάς ένα αντικείμενο στην έντυπη απεικόνισή του;

4β. Ποια τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του να μελετάς ένα αντικείμενο στην ψηφιακή του απεικόνιση;

4γ. Ποια τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του να μελετάς ένα αντικείμενο στις φυσικές του διαστάσεις;

5α. Ποια τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του να μελετάς ένα αντικείμενο στον χώρο του σχολείου;

5β. Ποια τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του να μελετάς ένα αντικείμενο στον χώρο του μουσείου;

6. Στο επόμενο μάθημα της Ιστορίας θα μελετήσουμε τα ακόλουθα αρχαιολογικά ευρήματα:

* Τις Καρυάτιδες * Την τοιχογραφία των πυγμάχων * Ένα χρυσό κόσμημα, * Μία ασπίδα

6α. Με ποιο μέσο (έντυπη εικόνα, ηλεκτρονική απεικόνιση ή ως φυσικά αντικείμενα στις φυσικές του διαστάσεις) θα ήθελες να τα επεξεργαστούμε; Γιατί;

6β. Σε ποιον χώρο (σχολείο, μουσείο) θα ήθελες να τα δούμε; Γιατί;

Ο οδηγός της ημιδομημένης Συνέντευξης

A. Προσωπικά Στοιχεία (Ηλικία, Φύλο, Τάξη)

Εισαγωγή: Καταρχάς σε ευχαριστώ που επιθυμείς να πάρεις μέρος σε μια συνέντευξη που είναι συνέχεια της προηγούμενης έρευνας που κάναμε με τα ερωτηματολόγια. Η ανωνυμία σου είναι δεδομένη και το όνομα σου δε θα χρησιμοποιηθεί.

1. Στην ερώτηση με τις λέξεις που σκέφτεσαι για το αντικείμενο παρατηρώ ότι... Μπορείς να μου πεις λίγο περισσότερα γι' αυτό; Γιατί; Τι εννοείς; Υπάρχει κάτι άλλο που θα επιθυμούσες να προσθέσεις; Γιατί νομίζεις ότι υπάρχουν διαφορές/ομοιότητες στα ερωτηματολόγια που συμπλήρωσες στις διάφορες ασκήσεις;

2. Στην ερώτηση σχετικά με την χρήση και τη σημασία του αντικειμένου παρατηρώ ότι... Μπορείς να μου πεις λίγο περισσότερα γι' αυτό; Γιατί; Τι εννοείς; Υπάρχει κάτι άλλο που θα επιθυμούσες να προσθέσεις; Γιατί νομίζεις ότι υπάρχουν διαφορές/ομοιότητες στις απαντήσεις που έδωσες κατά τις τρεις διαφορετικές ασκήσεις;

3. Στην ερώτηση με το τι σχετικά αντικείμενα χρησιμοποιούμε σήμερα παρατηρώ ότι Μπορείς να μου πεις λίγο περισσότερα γι' αυτό; Γιατί; Τι εννοείς; Υπάρχει κάτι άλλο που θα επιθυμούσες να προσθέσεις; Γιατί νομίζεις ότι υπάρχουν διαφορές/ομοιότητες στις απαντήσεις που έδωσες κατά τις τρεις διαφορετικές ασκήσεις;

4. Στην ερώτηση με τα ερωτήματα παρατηρώ ότι Μπορείς να μου πεις λίγο περισσότερα γι' αυτό; Γιατί; Τι εννοείς; Υπάρχει κάτι άλλο που θα επιθυμούσες να προσθέσεις; Γιατί νομίζεις ότι υπάρχουν διαφορές/ομοιότητες στις απαντήσεις που έδωσες κατά τις τρεις διαφορετικές ασκήσεις;

5. Στην ερώτηση με τις πηγές παρατηρώ ότι Μπορείς να μου πεις λίγο περισσότερα γι' αυτό; Γιατί; Τι εννοείς; Υπάρχει κάτι άλλο που θα επιθυμούσες να προσθέσεις; Γιατί νομίζεις ότι υπάρχουν διαφορές/ομοιότητες στις απαντήσεις που έδωσες κατά τις τρεις διαφορετικές ασκήσεις;

6. Στη μελέτη του αντικειμένου στις φυσικές διαστάσεις λες ότι Μπορείς να μου πεις λίγο περισσότερα γι' αυτό; Γιατί; Τι εννοείς; Υπάρχει κάτι άλλο που θα επιθυμούσες να προσθέσεις;

7. Στην ερώτηση σε σχέση με τη μελέτη του αντικειμένου με βάση την έντυπη φωτογραφία του λες ότι Μπορείς να μου πεις λίγο περισσότερα γι' αυτό; Γιατί; Τι εννοείς; Υπάρχει κάτι άλλο που θα επιθυμούσες να προσθέσεις;

8. Στη μελέτη του αντικειμένου με βάση την ψηφιακή απεικόνιση λες ότι Μπορείς να μου πεις λίγο περισσότερα γι' αυτό; Γιατί; Τι εννοείς; Υπάρχει κάτι άλλο που θα επιθυμούσες να προσθέσεις;

9. Για τον χώρο του σχολείου λες ότι Μπορείς να μου πεις λίγο περισσότερα γι' αυτό; Γιατί; Τι εννοείς; Υπάρχει κάτι άλλο που θα επιθυμούσες να προσθέσεις;

10. Στην ερώτηση για το μουσείο λες ότι Μπορείς να μου πεις λίγο περισσότερα γι' αυτό; Γιατί; Τι εννοείς; Υπάρχει κάτι άλλο που θα επιθυμούσες να προσθέσεις;

11. Ως προς το μέσο διαλέγεις το φυσικό αντικείμενο/την ψηφιακή απεικόνισή του/τη φωτογραφική απεικόνισή του και λες Μπορείς να μου πεις λίγο περισσότερα γι' αυτό; Γιατί; Τι εννοείς; Υπάρχει κάτι άλλο που θα επιθυμούσες να προσθέσεις;

12. Ως προς τον χώρο διαλέγεις το σχολείο/ μουσείο γιατί όπως λες Μπορείς να μου πεις λίγο περισσότερα γι' αυτό; Γιατί; Τι εννοείς; Υπάρχει κάτι άλλο που θα επιθυμούσες να προσθέσεις;

Σε ευχαριστώ που με βοήθησες στην ολοκλήρωση αυτή της συνομιλίας. Μήπως υπάρχει κάτι άλλο που θα ήθελες να προσθέσεις;

Έντυπο Ημερολογίου παρατήρησης της κυρίως έρευνας

Ημερομηνία:

Σχολείο/Ομάδα:

Διάρκεια:

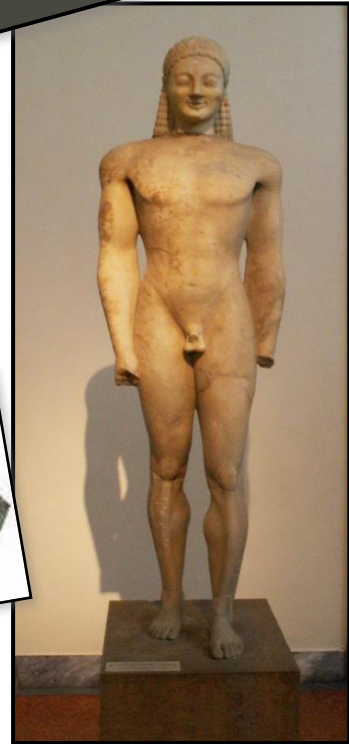
Εκπαιδευτικός χώρος:

Άσκηση:

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΣΚΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

ΑΞΙΟΣΗΜΕΙΩΤΟ ΓΕΓΟΝΟΣ Η ΣΧΟΛΙΟ:

Η ανάλυση των δεδομένων (ποιοτική ανάλυση περιεχομένου)

•
Ανάλυση Δεδομένων Παρατήρησης
Αναλύθηκαν με το ακόλουθο σύστημα τριών
κατηγοριών:

α) θετική προσέγγιση, β) αρνητική προσέγγιση
και γ) ειδική συμπεριφορά.

**Ανάλυση προφορικών δεδομένων
Συνέντευξης**

Τα προφορικά δεδομένα των συνεντεύξεων
συσχετίστηκαν με το εάν οι κατηγορίες που
διαμορφώθηκαν για την ανάλυση των
δεδομένων της παρατήρησης επιβεβαιώνονται,
συμπληρώνονται ή απορρίπτονται αλλά και
ποιες είναι οι νέες ιδέες που προκύπτουν.

RESULTS

Αποτελέσματα

Τάσεις αυτενέργειας στο μουσείο

Κάποιοι μαθητές με αφετηρία το χώρο του μουσείου αυτονομήθηκαν από την κυρίως έρευνα μόνο όσον αφορά τα προεπιλεγμένα αντικείμενα και όχι την καθεαυτό άσκηση μελέτης υλικών καταλοίπων, επιλέγοντας αντικείμενα ελεύθερα (για παράδειγμα το Μηχανισμό Αντικυθήρων, τον Αναβάτη, ένα Κυκλαδικό ειδώλιο στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο καθώς και μία κλεψύδρα όπως και μία παιδική ταφή στην Αρχαία Αγορά).

Ομαδική διερεύνηση στο μουσείο

- **Παρατήρηση ομάδων:** ΛΒ, Ομάδα 1, (Απρίλης 2010, Συμπλήρωση Ερωτηματολογίου στο μουσείο)
- «Παρατήρησαν τα αντικείμενα πολύ προσεκτικά και έδειχναν ευχαριστημένα με αυτό που κάνουν. Συζητούσαν τις απορίες τους κατά ομάδες εφόσον μελετούσαν το ίδιο αντικείμενο πιο εύκολα από το σχολείο και φαίνεται ότι αφουγκράζονταν τα άλλα σχολεία που σταματούσαν μπροστά στο δικό τους αντικείμενο. Μάλιστα μια μαθήτριά μου είπε ότι της άρεσε το γεγονός ότι μελετούσαν καθισμένοι μπροστά στο αντικείμενο παλεύοντας με τις δικές τους υποθέσεις και απορίες από το να κάνουν μια περιήγηση με μια ξενάγηση τυπική.»

Θετική συμπεριφορά σε σχολικούς χώρους που διαφοροποιούνται από τη σχολική τάξη

- **Παρατήρηση ομάδων:** ΛΒ, Ομάδα 1, (Απρίλης 2010, Συμπλήρωση Ερωτηματολογίου στο σχολείο)
- «Τα ερωτηματολόγια συμπληρώθηκαν στο χώρο της βιβλιοθήκης του σχολείου για λόγους πρακτικούς. [...] Επειδή χρησιμοποιούσαν τον χώρο συχνά, όχι μόνο στο μάθημα της Ιστορίας αλλά και στα άλλα τους μαθήματα, ήταν ένας χώρος οικείος που επέδρασε θετικά στους μαθητές. Κάθισαν ανά 4 ή 5 στα 5 στρογγυλά τραπέζια της βιβλιοθήκης και εργάστηκαν ατομικά για τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου. Ίσως η διαφορετική διάταξη και χρήση του χώρου της βιβλιοθήκης σε σχέση με την συνήθη διάταξη της σχολικής τάξης να βοήθησε τους μαθητές στο αξιοσημείωτο ενδιαφέρον τους και την ηρεμία τους για όσο χρόνο (1 διδακτική ώρα) τους ζητήθηκε ν' απασχοληθούν.[...].»

Προϋπάρχουσα
γνώση και
πολιτισμικό
κεφάλαιο σε σχέση
με τα αντικείμενα
στο μουσείο

- **Παρατήρηση ομάδων:** ΛΒ, Ομάδα 2, (Απρίλης 2010, Συμπλήρωση Ερωτηματολογίου στο μουσείο)
«Αξιοσημείωτο είναι το στοιχείο ότι το κόσμημα επιλέχθηκε από μαθήτριες και μόνον από έναν μαθητή Λυκείου.»
- **Δεδομένα από παρατήρηση ατομικής συνέντευξης:**
«Κατά τη διαδικασία της συνέντευξης με τον μαθητή που επέλεξε το κόσμημα διαπιστώθηκε ότι η επιλογή έγινε γιατί ήταν ιρανικής καταγωγής και τα χρυσά αντικείμενα όπως εξήγησε έχουν πολύ σημαντική αξία στον δικό του πολιτισμό.»

Σχετική φασαρία και διάσπαση προσοχής στον χώρο του σχολείου

- **Παρατήρηση ομάδων:** ΓΑ, Ομάδα 1, (Νοέμβρης 2009, Συμπλήρωση Ερωτηματολογίου στο σχολείο)
- «Τα παιδιά κάνουν φασαρία για τα πρώτα λεπτά της διαδικασίας, αλλά και κατά τη διάρκεια αναδεικνύονται οι ζωηροί της τάξης οι οποίοι προσπαθούν να αποσπάσουν την προσοχή όλων μας και τους επαναφέρει η καθηγήτριά τους. Η διαδικασία ολοκληρώνεται επιτυχώς με εκφράσεις εφηβικού αυθορμητισμού.»

Εξάρτηση από το διδακτικό βιβλίο στον χώρο του σχολείου

- **Παρατήρηση ομάδων:** ΓΓ Ομάδα 1, (Ιανουάριος 2010, Συμπλήρωση Ερωτηματολογίου στο σχολείο)

«Ορισμένοι διστάζουν να απαντήσουν στις Ερωτήσεις από μόνοι τους, ενώ κάποιοι διαβάζουν την ιστορική αφήγηση του βιβλίου για να βεβαιωθούν για τα όσα γράφουν. Την εικόνα του βιβλίου ελάχιστα την παρατηρούν.»

Οι επιπτώσεις
ενός
ξεπερασμένου
εκπαιδευτικού
σχολικού
συστήματος

Απόσπασμα Συνέντευξης ΜΑΘΗΤΗ ΛΑ
285, 15-16 ετών

- ΕΡΕΥΝΗΤΡΙΑ: Λες ότι το ερωτηματολόγιο ήταν χειρότερο και από ένα διαγώνισμα. Γιατί;
- ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΤΗΣ: Ήταν υπερβολικό σχόλιο αλλά ίσως ειπώθηκε γιατί μας κάνει να σκεφτόμαστε το ερωτηματολόγιο, ενώ όταν γράφουμε το διαγώνισμα πρέπει να γράψουμε κάτι συγκεκριμένο και δεν σκεφτόμαστε και πολύ γι' αυτό. **Επίσης, έχουμε συνηθίσει να μην σκεφτόμαστε και όταν έχουμε να κάνουμε με τις γνώσεις μας και τις σκέψεις μας και κουραστικό είναι και μας φοβίζει.**

Παγωμένες τάσεις και συμπεριφορές των εφήβων

Απόσπασμα Συνέντευξης ΜΑΘΗΤΗ ΛΑ 285, 15-16 ετών

- ΕΡΕΥΝΗΤΡΙΑ: Γιατί τελικά ενώ όλοι προτιμούν το μουσείο στα ερωτηματολόγια τους, όταν είστε ομάδα κανένας δεν θέλει να συγκεντρωθεί στη δραστηριότητα;
- ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΤΗΣ: Γιατί πιστεύω ότι όλοι θέλαμε να φύγουμε για να πάμε να πιούμε καφέ.
- ΕΡΕΥΝΗΤΡΙΑ: Αν είχε προηγηθεί ο καφές πιστεύεις ότι θα ήταν καλύτερα τα πράγματα;
- ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΤΗΣ: Όχι, γιατί τότε θα θέλαμε όλοι να φύγουμε να πάμε στα σπίτια μας. Βασικά έχουμε συνδυάσει αυτές τις επισκέψεις με κάτι πιο χαλαρό.
- ΕΡΕΥΝΗΤΡΙΑ: Η διαδικασία δεν ήταν χαλαρή;
- ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΤΗΣ: Είχαμε την αίσθηση ότι κάτι έπρεπε να μάθουμε. Το ερωτηματολόγιο βέβαια έψαχνε το τι σκεφτόμαστε, αλλά εμείς είμαστε συνηθισμένοι από το σχολείο που ό,τι κάνουμε το κάνουμε πάντα για να μάθουμε.

Ειδική συμπεριφορά

- Ως ειδική προσέγγιση κατά τη διαδικασία της συλλογής των δεδομένων του Ερωτηματολογίου και των δεδομένων της Συνέντευξης αποτέλεσε η συμμετοχή ενός μαθητή Γυμνασίου (ΜΑΘΗΤΗΣ ΓΒ 63, 12-13 ετών) με «Διάχυτη αναπτυξιακή διαταραχή».

Συνοπτικά αποτελέσματα

Θετική προσέγγιση	Αρνητική προσέγγιση	Ειδική προσέγγιση
Αυτενέργεια των μαθητών στο μουσειακό περιβάλλον	Σχετική φασαρία και διάσπαση προσοχής στον χώρο του σχολείου.	Συμμετοχή ενός μαθητή Γυμνασίου (ΜΑΘΗΤΗΣ ΓΒ 63, 12-13 ετών) με «Διάχυτη αναπτυξιακή διαταραχή».
Ομαδική διερεύνηση στο μουσειακό περιβάλλον.	Εξάρτηση από το διδακτικό βιβλίο στον χώρο του σχολείου.	
Θετική συμπεριφορά σε σχολικούς χώρους που διαφοροποιούνται από τη σχολική τάξη	Οι επιπτώσεις ενός ξεπερασμένου εκπαιδευτικού σχολικού συστήματος	
Προϋπάρχουσα γνώση και πολιτισμικό κεφάλαιο σε σχέση με τα αντικείμενα στο μουσείο	Παγιωμένες τάσεις και συμπεριφορές των εφήβων που μεταφέρονται και στο μουσείο.	

Διαδικασία συλλογής δεδομένων στο μουσείο

Συμπέρασμα των παρατηρήσεών μου ήταν:

1. Περισσότερες θετικές προσεγγίσεις στο μουσείο σε σχέση με το σχολείο.
2. Ωστόσο οι μαθητές περιγράφουν με απόλυτους χαρακτηρισμούς τις εργασίες και τα στείρα διαγωνίσματα που τους ανατίθενται στο σχολικό περιβάλλον και επισημαίνουν ότι είναι προκατειλημμένοι για τις αντίστοιχες εκπαιδευτικές επισκέψεις σε μουσεία ως απόρροια ενός ξεπερασμένου ιστορικού εκπαιδευτικού συστήματος. Επομένως, τα υλικά κατάλοιπα και το μουσείο δεν οδηγούν από μόνα τους στην ιστορική σκέψη. Απαιτούνται και σύγχρονες προσεγγίσεις σε σχέση με τη διερεύνηση του παρελθόντος.
3. Ειδικά η επιστημονική προσέγγιση» η οποία δεν περιορίζεται μόνο στη δόμηση γνώσεων, αλλά εστιάζει και στην εμπλοκή των μαθητών στις διαδικασίες της ιστορίας, ως επιστήμης, με στόχο να κατανοούν οι μαθητές τι είναι η ιστορία και πώς να παράγουν την ιστορική γνώση θεωρείται μια κατάλληλη προσέγγιση για την διερεύνηση του παρελθόντος τόσο στο σχολείο όσο και στο μουσείο.

Πώς αξιοποιούμε τον υλικό πολιτισμό στα μαθήματά μας;

Αρχικά ασκήσεις οπτικού γραμματισμού

- Περιγραφή του έργου χωρίς τη χρήση ορολογίας
(δηλ. οι μαθητές αναγνωρίζουν μορφή/μορφές, φύση, κτίρια, ατομικό πορτρέτο ή σύνθεση προσώπων, καθημερινό αντικείμενο κ.ά.)
- Στη συνέχεια χρησιμοποιούν ορολογία

Ανάγνωση πηγής σύμφωνα με τη θεωρία τριπλής ανάγνωσης

- Από που/ πότε έρχεται αυτή η πηγή;
- Για ποιο σκοπό γράφτηκε/ κατασκευάστηκε;
- Πόσο αξιόπιστη είναι ως πηγή για την έρευνα που διεξάγουμε;
- Πόσο συνδέεται η προηγούμενή μας γνώση με αυτή την πηγή;
- Πώς μπορεί να χρησιμοποιηθεί αυτή η πηγή ως μαρτυρία για το παρελθόν;
- Τι μου λέει και τι δεν μου λέει αυτή η πηγή;

Παραδείγματα ερωτήσεων σε σχέση με την
εννοιολογική γνώση

Έννοια	Ενδεικτικές διερευνητικές ερωτήσεις
Η έννοια της ιστορικής πηγής	Τι μπορεί και τι δεν μπορεί να απαντηθεί από το υλικό κατάλοιπο που μελετάτε; Ποιες πηγές χρειάζεστε για να ολοκληρώσετε τη μελέτη σας;
Σημασία/ Σημαντικότητα	Εξηγήστε γιατί το συγκεκριμένο υλικό κατάλοιπο είναι σημαντικό για το ιστορικό του πλαίσιο. Επιλέξτε τα πιο «σημαντικά» γεγονότα/πρόσωπα/έννοιες που σχετίζονται με αυτό.
Συνέχεια και αλλαγή	Αναγνωρίστε και εξηγήστε διαφορές στη σημασία/χρήση του υλικού καταλοίπου στο πέρασμα του χρόνου. Συγκρίνετε δύο ή περισσότερα υλικά κατάλοιπα από διαφορετικές ιστορικές περιόδους και εξηγήστε τι έχει αλλάξει και τι έχει μείνει ίδιο στη διάρκεια του χρόνου.

Αίτια και συνέπειες

Εξετάστε κίνητρα, προθέσεις, αίτια και συνέπειες που μπορεί να συνδέονται με το συγκεκριμένο υλικό κατάλοιπο. Σχηματοποιήστε τα αίτια και τις συνέπειες.

Πώς θα εξηγούσαν οι άνθρωποι τότε τις αιτίες και πώς διαφέρει αυτό από το πώς θα το εξηγούσαμε εμείς σήμερα;

Ιστορική προοπτική/ ιστορική ενσυναίσθηση

Γράψτε ένα γράμμα/ημερολόγιο/αφίσα βασισμένο στη μελέτη των πηγών που ερευνήσατε.

Συγκρίνετε πηγές από διαφορετικές οπτικές σχετικά με το υπό μελέτη ιστορικό γεγονός. Εξηγήστε τις διαφορές.

Ηθική διάσταση της Ιστορίας

Εξετάστε την ιδέα με την οποία σχετίζεται το υλικό κατάλοιπο που μελετήσατε στο παρελθόν, εξετάστε ποιες οπτικές της υπάρχουν στο παρόν και εξηγήστε τι μπορεί να μας πει σήμερα.

Τύποι δραστηριότητων

Δραστηριότητες ιστορικής διερεύνησης

- Για να υπάρχει ουσιαστική σύνδεση γνώσης και διδακτικής μεθοδολογίας μπορούν να αξιοποιηθούν ενδιαφέρουσες δραστηριότητες με τις διερευνητικές ερωτήσεις όπως:

αγώνες επιχειρηματολογίας, ασκήσεις συγγραφής ιστορικής αφήγησης και δημιουργικής γραφής, εικονο-ιστορίες και σύγκρισή τους, αξιοποίηση προφορικών μαρτυριών, κριτική μελέτη φωτογραφικών τεκμηρίων, επεξεργασία λογοτεχνικών κειμένων και κινηματογραφικών ταινιών, κριτική ανάγνωση και δημιουργία μουσειακών / ιστορικών εκθέσεων, δημιουργία πολυτροπικών αφηγήσεων, δραματοποίηση κ.ά.

Δραστηριότητες για παραγωγή κειμένων

- Συγγραφή ιστορικών αφηγήσεων με έμφαση στις έννοιες της ιστορικής σκέψης στη βάση αξιοποίησης πηγών του παρελθόντος
- Παραγωγή ιστορικού λόγου για ένα επίμαχο θέμα
- Συγγραφή δημιουργικών ιστορικών αφηγήσεων (επισήμανση διαφορών με τα χαρακτηριστικά της ιστορικής αφήγησης)
- Δημιουργία πολυτροπικών αφηγήσεων (εκθέσεις στην τάξη)

Ασκήσεις αξιολόγηση ς και μετάγνωση ς

- Διατύπωση κατάλληλων ερωτήσεων
- Δημιουργία θεματικών εκθέσεων στο χώρο του σχολείου σε σχέση με τις έννοιες της ιστορικής σκέψης
- Ανάγνωση πολυτροπικών αφηγήσεων στο σχολείο και στο δημόσιο χώρο

Παραδείγματα αξιοποίησης

Στο ψηλότερο σημείο: Η Ακρόπολη της Αθήνας

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΦΑΚΕΛΟΣ

Α΄ Γυμνασίου

⊕ Παραδείγματα ερωτήσεων και τι διερευνούμε κάθε φορά.

Ερωτήματα	Έννοιες
Πόσο σημαντική είναι η Ακρόπολη;	Κλειστού τύπου ερώτηση
Είναι σημαντική η Ακρόπολη;	Κλειστού τύπου ερώτηση
Γιατί είναι σημαντική η Ακρόπολη;	Αίτια σημασίας
Ήταν πάντα σημαντική η Ακρόπολη;	Αλλαγή της σημασίας στο χρόνο
Πώς μπορούμε να μάθουμε για την Ακρόπολη και τη σημασία της στη δική μας ζωή;	Έννοια της διερεύνησης , έννοια της σημασίας, έννοια της ηθικής διάστασης των ιστορικών ερμηνειών στο παρόν

Β. Παρατηρήστε μερικά από τα αναθήματα της Ακρόπολης, διαβάστε τις πληροφορίες για αυτά, και σε σχέση με όσα διαβάσατε, απαντήστε: Τι μας λένε τα αναθήματα για τους ανθρώπους της αρχαίας Αθήνας;

Ανάθημα	Ιστορικές – αρχαιολογικές πληροφορίες	Η σημασία της Ακρόπολης για τον αναθέτη
	<p>Το ανάγλυφο του κεραμέα</p> <p>Ο αγγειοπλάστης-αναθέτης κάθεται σε δίφρο (σκαμνί) κρατώντας δύο κύλικες (ποτήρια κρασιού) που ο ίδιος κατασκεύασε. 520-510 π.Χ. Πεντελικό μάρμαρο.</p> <p>http://www.theacropolismuseum.gr/el/content/ta-alla-afieromata</p>	
	<p>Αφιέρωμα με παράσταση τριήρους (ανάγλυφο Lenormant)</p> <p>Το πλοίο Πάραλος με τον κυβερνήτη και τους κωπηλάτες του. Η Πάραλος ήταν κρατική τριήρης και συμμετείχε σε ιερές</p>	

Export PDF ^

Adobe Export PDF

Convert PDF Files to Word or Excel Online

Select PDF File

Θεμ. Φακελ...όπολη.pdf X

Convert to

Microsoft Word (*.docx) v

Document Language: English (U.S.) Change

Convert

Create PDF v

Edit PDF v

Comment

Combine Files v

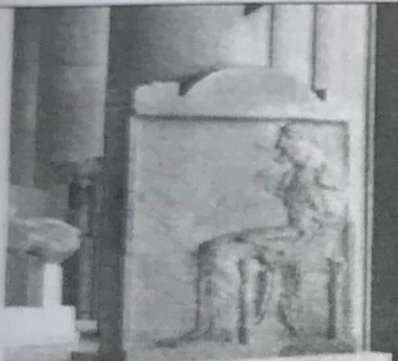
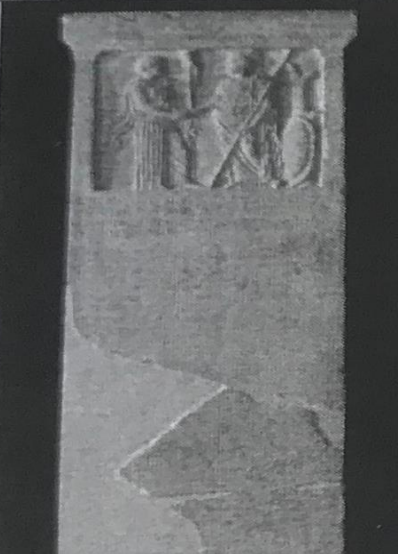
Organize Pages v

Convert and edit PDFs with Acrobat Pro DC

Start Free Trial

Ο χώρος της Ακρόπολης είναι γεμάτος με αναθήματα που εκτός από ένδειξη ευγένειας προς τους θεούς, ήταν δείγματα ακμής σε διάφορες τερείς της ζωής των Αθηναίων (τέχνη, πολιτική και αθλητική ζωή, θρησκεία)

Φύλλο εργασίας: Τι μας λένε τα αναθήματα για τους ανθρώπους της αρχαίας Αθήνας και τη σημασία που είχε για αυτούς η Ακρόπολη;

Ανάθημα	Ιστορικές - αρχαιολογικές πληροφορίες	Η σημασία της Ακρόπολης για τον αναθέτη
	<p>Το ανάγλυφο του κεραμέα Ο αγγειοπλάστης-αναθέτης κάθεται σε δίφρο (σκαμνί) κρατώντας δύο κύλικες (ποτήρια κρασιού) που ο ίδιος κατασκεύασε. 520-510 π.Χ. Πεντελικό μάρμαρο (Ακρ. 1332) http://www.theacropolismuseum.gr/el/content/ta-alla-afieromata</p>	<p>Ευχαριστεί τη θεά για την ικανότητα της τέχνης που του χάρισε. Η Ακρόπολη έχει σημαντικό ρόλο στον τομέα της τέχνης. Ευκατάστατοι τεχνίτες αποκτούν την αίσθηση ότι ανήκαν στο κοινωνικό σώμα της πόλης (έθνος).</p>
	<p>Ψήφισμα για τη Σάμο Οι Αθηναίοι τιμούν και χορηγούν προνόμια στη σύμμαχό τους Σάμο ως ένδειξη ευγνωμοσύνης για την πίστη και αφοσίωσή της στο τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου, όταν άλλοι σύμμαχοι είχαν αποσκιρτήσει. Στο ανάγλυφο οι προστάτιδες θεές των δύο πόλεων, η Αθηνά και η Ήρα αντίστοιχα, ανταλλάσσουν χειραψία σε ένδειξη συμφωνίας. 405/4 και 403/2 π.Χ. (Ακρ. 1333) http://www.theacropolismuseum.gr/el/content/i-akropoli-kai-i-exoteriki-politiki-tis-athinas</p>	<p>Βλέπουμε τη σημασία που είχε η Ακρόπολη στην εξωτερική πραγματικότητα της Αθήνας καθώς στα μέσα του 5ου αι. π.Χ. είχε μεταφερθεί στην Ακρόπολη τα έδρα της Αθηναϊκής Συμμαχίας.</p> <p>Επίσης χώρος ανακοινώσεων...</p>

⇒ προσημασία να διατηρηθεί αυτή τη θέση εκφορτώντας την εκτίμησή τους μέσα από γενναία δώρα αφιερώματα.

➤ **Φύλλο εργασίας 2: Επεξεργασία εικονιστικού, ψηφιακού και κειμενικού υλικού για τη δημιουργία χρονογραμμής και παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου**

A. Αφού συγκεντρώσετε εικονιστικές πηγές για το λόφο της Ακρόπολης από την αρχαιότητα έως σήμερα δημιουργείτε μια δική σας χρονογραμμή (έντυπη ή ψηφιακή) με χρονικό και εικονιστικό υπομνηματισμό της σημασίας της Ακρόπολης σε κάθε εποχή (βλ. Ενδεικτικά σχετικό παράρτημα με πηγές http://www.eie.gr/archaeologia/gr/02_deltia/acropolis.aspx).

Εναλλακτικά: Τοποθετήστε σε σειρά και στη χρονογραμμή που έχετε κατασκευάσει κατόψεις του χώρου της Ακρόπολης και καρτ ποστάλ από διαφορετικές χρονικές περιόδους. Αιτιολογήστε τις επιλογές σας (γραπτά ή προφορικά) σε σχέση με τη σπουδαιότητα, την αλλαγή στον χρόνο, τα αίτια και τις συνέπειες.

B. Καταγράψτε τα επιχειρήματά σας για το γεγονός ότι όσοι πέρασαν από την Ακρόπολη επιδιώκουν να αφήσουν αποδείξεις της παρουσίας τους στον λόφο. Γιατί συμβαίνει αυτό; Βοηθητικό υλικό στο: <http://www.ekivolos.gr/Afierwma%20sthn%20Acropolh-INPortal.pdf>

Εναλλακτικά : Υπομνηματίστε με μία ή δύο φράσεις που να υποδηλώνουν την αλλαγή χρήσης του χώρου της Ακρόπολης στον χρόνο με αφετηρία το βίντεο του Κώστα Γαβρά «Parthenon» (διαθέσιμο στο <https://www.youtube.com/watch?v=aGitmYl6U90>).

Γ. Συνδέστε την ιστορία της Ακρόπολης με άλλα σημαντικά γεγονότα στο πέρασμα του χρόνου. Συζήτηση για τη σπουδαιότητα κάποιων γεγονότων, τις συνέχειες και τις αλλαγές που παρατηρούνται, τον αντίκτυπό τους στον χώρο της Ακρόπολης, τα

Σημεία της Ανυπόστατης βίβλου πέρα από τα χρόνια.

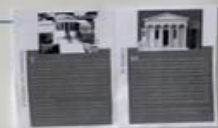

Ανχία.
βρονπιο

Γεωφ. Εποχή

8ος π.Χ. κατ.
480 π.Χ. Περσών

5ος π.Χ.

π.Χ. 267

5ος-6ος

Καταστ.
Χρυσ.

1975

παιδών.

ΕΜΕΙΣ

↓ καθαρότητα

1941

ΟΙ ΑΛΛΟΙ

↓ ατιμολογία
Κλασικής αρχαιότητας

1822

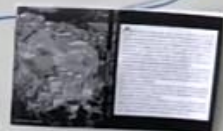
19ος

Elgin

1607

Morosini

➤ Φύλλο εργασίας 2: Επεξεργασία κειμενικών και πολυτροπικών πηγών

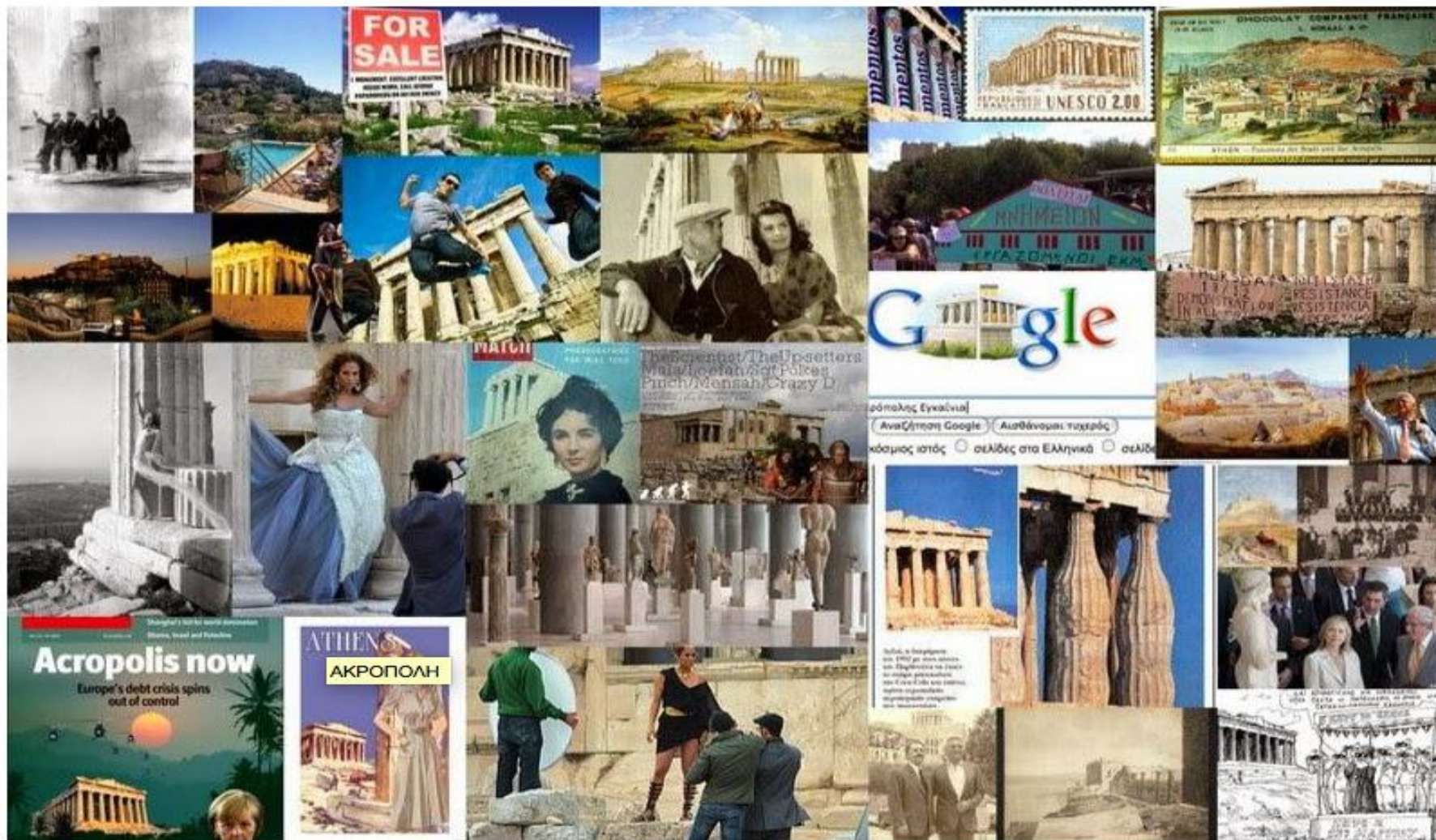
Η Ακρόπολη έχει χρησιμοποιηθεί ποικιλοτρόπως στη διαφήμιση. Διαβάστε το κείμενο του Γ. Σεφέρη που ακολουθεί και παρατηρήστε το κολάζ όψεων της Ακρόπολης που ακολουθεί σε σχέση με τη δημοσιότητα.

Απόσπασμα από το κείμενο του Γ. Σεφέρη “Πάντα πληρη θεών”

Τούτες τις μέρες, σε μια μουντή αίθουσα αναμονής, βρέθηκε τυχαία στα χέρια μου αμερικάνικο εικονογραφημένο πλατιάς κυκλοφορίας. Σκόνταψα σε μια έγχρωμη ολοσέλιδη διαφήμισή του: παράσταινε τη δυτική πρόσοψη του Παρθενώνα. Στη δεξιά γωνιά της ζωγραφιάς, παράμερα, σαν αφηρημένη οπτασία, δυο νεαροί τουρίστες ακουμπούσαν, μπροστά σε δυο γεμάτα ποτήρια, σ' ένα σπόνδυλο κολόνας που τους χρησίμευε για τραπεζάκι. Τούτη η ρεκλάμα διατυμπάνιζε: "Όσο περισσότερα ξέρετε για την αρχαία αρχιτεκτονική, τόσο περισσότερο σας αρέσει η Ακρόπολη" ("The more you know about ancient architecture the more you like the Acropolis"). Σκοπός αυτής της σκηνοθεσίας ήταν η διάδοση ενός αγγλοσαξονικού ποτού.

Πηγή: http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGL-C130/652/4164,19423/indexc_04.html

Η Ακρόπολη στο δημόσιο χώρο

Πηγή: Εκπαιδευτικός Όμιλος "Τα ελληνικά μνημεία της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς της Ουνέσκο: το παράδειγμα της Ακρόπολης" (Εκπαιδευτικός Όμιλος που λειτούργησε κατά το σχολικό έτος 2013-2014 στο 1ο Πρότυπο Πειραματικό Γενικό Λύκειο Αθηνών "Γεννάδειο" υπό την ευθύνη των εκπαιδευτικών φιλολόγων Λάμπρου Πόλκα και Έφης Αργυρού) διαθέσιμο στο: <http://acropolis-gennadeio.blogspot.gr>

Δραστηριότητα: Με αφορμή τις παρατηρήσεις σας και τους προβληματισμούς σας διεξάγετε αγώνα επιχειρηματολογίας (debate) με τον χωρισμό της τάξης σε δύο ομάδες σχετικά με τα υπέρ και τα κατά της χρήσης του συγκεκριμένου αρχαιολογικού χώρου για πολιτικούς, εμπορικούς ή καλλιτεχνικούς λόγους. Ετοιμάζετε τα επιχειρήματά σας και κατά τη διάρκεια της αντιλογίας αλλάζετε θέση υπεράσπισης. Τα επιχειρήματα κάθε πλευράς μπορούν να γραφούν αντιστικτικά σε ένα δίστηλο πίνακα και να συζητηθούν από τη σχολική ομάδα.

➤ **Φύλλο εργασίας 3: συσχετισμός του υλικού που χρησιμοποιήθηκε στις προηγούμενες διδακτικές ώρες και της κειμενικής πηγής που ακολουθεί**

Απόσπασμα δευτερογενούς πηγής

«Η πόλη ήταν γεμάτη με ωραία δημόσια οικοδομήματα και όλες τις ώρες έσφυζε από ζωή και δραστηριότητα. Ο ναός είχε πριν από αρκετά χρόνια ξαναχτιστεί. Πάτησε μεν πάνω στα θεμέλια του παλιού, αλλά τώρα έγινε διαφορετικός: Ιωνικού ρυθμού με πολλά αρχιτεκτονικά γλυπτά, ανάγλυφα στολίδια και εντυπωσιακή ζωγραφιστή διακόσμηση. Οι πιστοί πολίτες φρόντιζαν να επιτελούν συχνά τα θρησκευτικά τους καθήκοντα, συμμετέχοντας σε όλες τις γιορτές και τις λατρείες

Και άλλα ενδεικτικά παραδείγματα

- Έρευνα, ψηφιακή ή πραγματική, σε αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία και δημιουργία ιστοσελίδας – ψηφιακού μουσείου με μνημεία και τεχνουργήματα που θα επιλέξουν οι μαθητές/τριες με θεματικά κριτήρια. Παραγωγή ερμηνευτικού υλικού (λεζάντες, ιστορίες, ζωγραφιές) που θα αναδεικνύουν τη σημασία του υλικού πολιτισμού για την κατανόηση των μινωικών και μυκηναϊκών κοινωνιών.

Δ Δημοτικού

Περιεχόμενα

Με αφορμή ένα αντικείμενο από το παρελθόν
Σκεφτόμαστε ιστορικά με αφορμή αντικείμενα του παρελθόντος που μας έκαναν εντύπωση

Κόρη Φρασίκλεια/ Κούρος Βολομάνδρας (Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο)

Κόσμημα Μυκηναϊκής εποχής (Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο)

Εγχειρίδιο μυκηναϊκής εποχής (Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο)

Όστρακο οστρακοφορίας (Μουσείο Αρχαίας Αγοράς)

Περιεχόμενα της εργασίας μας

- νΕρευνητικά ερωτήματα
- νΠεριγραφή της επιτύμβιας στήλης
- νΑντληση πληροφοριών από πηγές
- νΕικόνες
- νιστορική σημασία των επιτύμβιων στηλών
- νΗρωικό ιδανικό
- νΣύγκριση με τη σημερινή εποχή: αντιμετώπιση θανάτου
- νΣυμπεράσματα έρευνας
- νΒιβλιογραφία-πηγές

Ερευνητικά ερωτήματα

Πριν αρχίσουμε να ερευνούμε για το αντικείμενο που μας ανατέθηκε, την στήλη του Αριστίωνος, καταγράψαμε ορισμένα ερωτήματα στα οποία θα θέλαμε μέχρι το τέλος της εργασίας μας να πάρουμε απαντήσεις.

Για την επιτύμβια στήλη

- νΠότε και πού κατασκευάστηκε η συγκεκριμένη επιτύμβια στήλη;
- νΠώς κατάφερε να επιβιώσει μέχρι τις μέρες μας;

νΠοια η ιστορική σημασία της;

νΈχει κάποια ξεχωριστά στοιχεία σε σύγκριση με άλλες;

Για τον εικονιζόμενο

- νΠώς αποτυπώνεται ο νεκρός σε αυτή;
- νΑποτελεί κάποιο σημαντικό πρόσωπο;
- νΠοια η καταγωγή του και ποια η κοινωνική του τάξη;

Και γενικότερα

- νΜόνο ο νεκρός μπορούσε να αποτυπωθεί σε μια επιτύμβια στήλη;
- νΗ κατασκευή μιας στήλης ήταν κάτι συνηθισμένο; Αποτελεί τυπικό ταφής;
- νΌλοι οι άνθρωποι όταν πέθαιναν μπορούσαν να εξασφαλίσουν για τον εαυτό τους μια επιτύμβια στήλη;

Περιγραφή

Στην επιτύμβια στήλη παρατηρούμε ένα και μοναδικό εικονιζόμενο πρόσωπο, έναν νεαρό άνδρα οπλίτη. Η στήλη φέρει δύο επιγραφές: «ΕΡΓΟΝ ΑΡΙΣΤΟΚΛΕΟΣ» στην κρηπίδα και «ΑΡΙΣΤΙΟΝΟΣ» στο βάθρο. Η πρώτη μας πληροφορεί για τον δημιουργό της και την προέλευσή της, ενώ από την δεύτερη μαθαίνουμε το όνομα του νεαρού πολεμιστή.

Ξεκινώντας από κάτω προς τα πάνω, τα πόδια του Αριστίωνα φαίνονται σπιγδαρά σαν να είναι κολλημένα

Navigator

★ Starred Pa

• Activity Tr

• Assignme

• Blank Page

• Course

• FrontPage

Pages

Fill

SideBar

This is your S
other page in

This Sidebar
workspace. A
navigation se
sites, or anyt

[Edit the side](#)

Share this wo

Add a new w

user@email.c

[User settings](#)

Recent Activit

 Όστρακο
edited by

 Όστρακο
edited by

 Επιτύμβ
comment

<http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/AR/Koyros%20Volomandras.htm>

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

- • ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ (ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΣΤΟΥΡΑΪΤΗ)
 - • ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ (ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΣΤΟΥΡΑΪΤΗ)
 - • ΣΗΜΑΣΙΑ/ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑ (ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ)
 - • ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑΓΗ (ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΥ)
 - • ΣΥΓΚΡΙΣΗ (ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΥ)
 - • ΑΙΤΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ (ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΤΟΓΚΑ)
 - • ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ/ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΝΣΥΝΑΙΣΘΗΣΗ/ ΦΑΝΤΑΣΤΙΚΟ ΓΡΑΜΜΑ ΑΠΟ ΤΗ ΚΟΡΗ ΦΡΑΣΙΚΛΕΙΑ ΣΤΟΝ ΚΟΥΡΟ ΤΗΣ ΒΟΛΟΜΑΝΔΡΑΣ (ΝΕΦΕΛΗ ΤΑΣΣΗ)
 - • ΠΗΓΕΣ
- *ΣΥΝΘΕΣΗ WORD: ΝΕΦΕΛΗ ΤΑΣΣΗ*

αυτό είναι εκείνο που είχαν αναπτύξει από παλιά και χρησιμοποιούσαν οι Αιγύπτιοι. Ωστόσο, παρόλο που οι ομοιότητες των κούρων με τα αιγυπτιακά αγάλματα δείχνουν πως είναι εμπνευσμένοι από τα αιγυπτιακά πρότυπα, διαφέρουν σημαντικά από αυτά. Οι Έλληνες εξέλιξαν το αιγυπτιακό μοντέλο σύμφωνα με τα δικά τους πρότυπα.

Η ερμηνεία των κούρων, ο ακριβής λόγος για τον οποίο τους έφτιαχναν, εξακολουθεί να αποτελεί ένα αίνιγμα. Οι περισσότεροι μελετητές πιστεύουν, ότι αποτελούν εξιδανικευμένες απεικονίσεις ανδρών και όχι συγκεκριμένων προσώπων. Κατά πολλούς ερευνητές, ο γιγαντισμός των πρώτων κούρων τονίζει την αμφισημία τους. Για παράδειγμα, οι κολοσσοί της Σάμου και του Σουνίου είναι υπερβολικά μεγάλοι για να αποτελούν απλώς την αναπαράσταση του θνητού ο οποίος τους αφιέρωσε, ενώ ακόμα πιο απίθανο είναι να εικονίζουν τη θεότητα στην οποία είχαν αφιερωθεί – στη μία περίπτωση την Ήρα και στην άλλη τον Ποσειδώνα. Πιθανότατα, αυτό το οποίο οι πιστοί επιθυμούσαν να προσφέρουν ήταν απλά ένα «άγαμμα» (ἄγαμμα < ἀγάλλομαι), ένα «ωραίο αντικείμενο», μία εικόνα απόλυτης ομορφιάς, που δεν αναπαριστούσε ούτε θεό, ούτε άνθρωπο. Σε κάθε περίπτωση, οι κούροι χρησιμοποιήθηκαν, τόσο ως επιτύμβια αγάλματα, όσο και ως αναθήματα σε ιερά.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση, ο Κούρος της Βολομάνδρας είναι ένα μαρμάρινο επιτύμβιο άγαμμα που βρέθηκε σε αρχαίο νεκροταφείο στην περιοχή της Βολομάνδρας, στα Μεσόγεια Αττικής και χρονολογείται γύρω στο 550 π.Χ. Η κόρη Φρασίκλεια χρονολογείται μεταξύ 550 και 540 π.Χ. και βρέθηκε στη νεκρόπολη του Μυρρινούντος όπου άλλοτε στόλιζε έναν αρχαίο τάφο. Σύμφωνα με την επιγραφή, επειδή η Φρασίκλεια απεβίωσε ανύπαντρη, σε νεαρή ηλικία, θεωρείται ως κορασίδα εις άπαντες τους αιώνες.

Οι συνέπειες της δημιουργίας αυτών των αγαλμάτων είναι κατ' αρχάς η ικανοποίηση της δημιουργικής φύσης του ανθρώπου. Επίσης, οι γλύπτες εμπνεύστηκαν από τα ανατολικά πρότυπα και έμαθαν νέες τεχνικές. Είχαν την ευκαιρία να μελετήσουν το ανθρώπινο σώμα και να εξελίξουν σημαντικά την τέχνη τους. Έτσι, τα ελληνικά ιερά σε όλες τις πόλεις είχαν γεμίσει από αγάλματα μικρότερα ή μεγαλύτερα, αφιερώματα των πιστών.

Επομένως έχουμε:

ΑΙΤΙΑ	ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ
Ανάγκη για καλλιτεχνική έκφραση	Ικανοποίηση της δημιουργικής φύσης του ανθρώπου
Ανακατατάξεις στο κοινωνικό, πολιτικό και οικονομικό πεδίο	Εξέλιξη γλυπτικής
Επαφές των Ελλήνων με την Αίγυπτο	Πληθώρα αγαλμάτων στα ελληνικά ιερά
Επίμονη εργασία γλυπτών κατά το ίδιο μοντέλο για μεγάλο χρονικό διάστημα	
Περαιτέρω εξέλιξη του αιγυπτιακού μοντέλου από τους Έλληνες	
Διακόσμηση ιερών	
Τίμηση νεκρών	

Πώς θα εξηγούσαν οι άνθρωποι τότε τις αιτίες και πώς διαφέρει αυτό από το πώς θα το εξηγούσαμε εμείς σήμερα?

Πιστεύω πως η ερμηνεία των αιτιών της δημιουργίας αυτού του τύπου αγαλμάτων θα ήταν σε μεγάλο βαθμό ίδια με αυτή που δίνουμε σήμερα. Ωστόσο, θα ήξεραν αυτό που εμείς δεν γνωρίζουμε λόγω ελλυπών δεδομένων, δηλαδή τον ακριβή σκοπό που εκπλήρωναν οι κούροι και οι κόρες, και σε πολλές περιπτώσεις ποιους αναπαριστούσαν.

Επίσκεψη σε ένα μουσείο/ αρχαιολογικό χώρο/ Χώρο μνήμης

Δημιουργώ φύλλο εργασίας πριν την επίσκεψη όταν σκοπεύω να ενημερώσω για το ιστορικό πλαίσιο της περιόδου την οποία θα διερευνήσουν οι μαθητές στο μουσείο. Μπορώ να δώσω ένα κείμενο ή 2- 3 πηγές, γραπτές και οπτικές και να ζητήσω από τους μαθητές μου να καταγράψουν τα πρώτα τους προσωπικά ή ομαδικά ερωτήματα σχετικά με την συγκεκριμένη περίοδο/ θεματική.

Συζητούνται μέσα στην τάξη. Κατά την επίσκεψη ψάχνουν στοιχεία για την απάντηση των ερωτημάτων τους.

«Ερευνάμε και συζητάμε για τη δικτατορία της 21ης Απριλίου 1967»

Εκπαιδευτικό πρόγραμμα για μαθητές Γ΄ Γυμνασίου &
Α΄, Β΄, Γ΄ Λυκείου, στον Εκθεσιακό Χώρο του Ιδρύματος της
Βουλής των Ελλήνων (Αμαλίας 14, Σύνταγμα)

Φύλλο εργασίας πριν την παρακολούθηση του προγράμματος

- Σχετικό **κείμενο** για την περίοδο της επταετίας από το βιβλίο του Στάθη Καλύβα “Καταστροφές και Θρίαμβοι” Εκδ. Παπαδόπουλος, 2015. (168-175)

Ερωτήσεις

Γράψε στον παρακάτω χώρο όποιες ερωτήσεις ή ζητήματα σκέφτηκες καθώς διάβαζες το προηγούμενο κείμενο:

Το κείμενο που διάβασες αναφέρεται σε κάτι που συνέβη πριν γεννηθείς. Νομίζεις ότι είναι σημαντικό για εσένα να γνωρίζεις για αυτό;

Κύκλωσε: ΝΑΙ ή ΟΧΙ

Εάν νομίζεις ότι είναι σημαντικό, εξήγησε γιατί είναι σημαντικό. Εάν νομίζεις ότι δεν είναι σημαντικό, εξήγησε γιατί δεν είναι σημαντικό.

Ερωτήματα/ προβληματισμοί των μαθητών

- Πώς η κοινωνία μπόρεσε να δεχτεί αυτή την κατάσταση; Θεωρώ πως αν στις μέρες μας επιχειρήσουν μια τέτοια ενέργεια ο οργισμένος λαός δεν θα το δεχόταν.
- Θα ήθελα να μάθω περισσότερα πράγματα για την καθημερινότητα των ανθρώπων και πώς επηρεάστηκε από την επιβολή της Χούντας.
- Τι δημιούργησε την αναστάτωση μεταξύ των ανθρώπων τη δεκαετία του 1950 και τελικά την εγκαθίδρυση της δικτατορίας;
- Η αναξιοκρατία του κράτους μας οδήγησε στη διαμόρφωση αυτής της ιστορίας;
- Το κείμενο παρουσιάζει μόνο μια οπτική γωνία. Αυτή που είναι αντίθετη της Χούντας (δεν είμαι υπέρ της Χούντας, απλά το διαπίστωσα) καθώς και τα πολιτικά δρώμενα στην αποκατάσταση της δημοκρατίας. Υπάρχει ωστόσο ασάφεια για την αμερικανική εμπλοκή και την παθητικότητα του λαού.

Ερωτήματα/ προβληματισμοί των μαθητών

- Οι ΗΠΑ αν και στην αρχή δεν επικροτούσαν αυτό που έγινε στην Ελλάδα αργότερα προσέφεραν τη στήριξη τους. Γιατί το έκαναν αυτό;
- Η Χούντα είχε σχέση με το πραξικόπημα της Κύπρου;
- Γιατί ο Κωνσταντίνος ενδιαφερόταν να σχηματίσει νέα κυβέρνηση συνασπισμού με την ΕΡΕ;
- Τι ήταν τα Ιουλιανά;
- Γιατί έγινε η ματαίωση των εκλογών του 1967;
- Γιατί όταν αποκαταστάθηκε η δημοκρατία παρέμεινε και το προσωπικό της δικτατορίας σε σημαντικές θέσεις;
- Γιατί οι επαναστάτες ήταν κυρίως φοιτητές;

**Σημαντικότητα του να ερευνάμε και να συζητάμε
για τη δικτατορία της 21ης Απριλίου 1967**

“Θεωρώ πως η ενημέρωση σχετικά με τα ιστορικά γεγονότα γενικότερα είναι σημαντική καθώς βοηθά στη διαμόρφωση άποψης, κρίσης και στην απόκτηση σφαιρικής γνώσης. Ειδικότερα η ενημέρωση για πολιτικά ζητήματα και συμβάντα παλαιότερων εποχών βοηθά το άτομο να εξετάσει τις πληροφορίες και τα πρόσφατα αντίστοιχα πολιτικά θέματα. Με αυτόν τον τρόπο γινόμαστε **ενεργοί πολίτες** και προσωπικά πιστεύω ο καθένας πρέπει να επεξεργάζεται το οποιοδήποτε μήνυμα και να μην δέχεται απόψεις παθητικά γιατί έτσι ανεχόμαστε πολλές φορές αδικίες και παραβιάσεις. **Η γνώση της Ιστορίας βοηθά ώστε αυτό να αποφευχθεί καθώς το άτομο παρακολουθεί τις εξελίξεις συγκριτικά και έχει τη δυνατότητα να αποφασίζει και να αποκτά μια πιο σφαιρική άποψη.**”

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ & ΞΕΝΟΣ ΤΥΠΟΣ
GREEK & FOREIGN PRESS

Θεματικές ενότητες διερεύνησης του σχετικού υλικού στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα

- α) Χρονικό πλαίσιο,
- β) Ανθρώπινα δικαιώματα και πολιτικές ελευθερίες,
- γ) Η προπαγάνδα του καθεστώτος,
- δ) Ο τύπος (Ελληνικός και ξένος),
- ε) Αντίσταση στην Ελλάδα και αντιδικτατορική δράση στο εξωτερικό

Διάλογος μετά τη διερεύνηση

ΕΛΠΙΖΩ
ΕΝΘΕΤΗΤΕ
ΤΟΥΣ ΦΑΣΙΣΤΕΣ

ΣΤΑ ΜΑΤΗΣ ΤΕ
ΤΟ ΔΙΚΤΑΤΟΥΡΑ
ΥΡΕΜΑΣΤΕ

ΥΑΙ ΓΙΝ
ΛΕΥΤΕΡΙΑ
ΔΙΪΑΣΤΕ

ΚΑΘΕ ΣΤΙΓΜΗ ΝΑ
ΞΑΝΑΒΡΙΣΚΟΥΜΕ
ΤΟ ΔΡΟΜΟ...

ΟΧΙ ΣΤΟ ΦΑΣΙΣ

Φύλλο εργασίας μετά την παρακολούθηση του προγράμματος

- Γράψε στον παρακάτω χώρο όποιες ερωτήσεις ξεδιάλυνες μετά το εκπαιδευτικό πρόγραμμα;
- Ποιες νέες ερωτήσεις ή ζητήματα σκέφτηκες μετά το εκπαιδευτικό πρόγραμμα;
- Τι ήταν αυτό που σου άρεσε ή δεν σου άρεσε στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα;

Νέα ερωτήματα/ προβληματισμοί των μαθητών

- Δεν έμαθα τι ακολούθησε αμέσως μετά την ανάληψη των καθηκόντων από τον Καραμανλή.
- Θα ήθελα να μάθω για την μεταπολίτευση όχι μόνο για τον πολιτικό αλλά και για τον κοινωνικό τομέα. Πώς δηλαδή η κοινωνία μπόρεσε να σταθεί στα πόδια της αποκτώντας ξαφνικά τόση ελευθερία.
- Σκέφτηκα περισσότερο τη σχέση που είχε η Αμερική με το ζήτημα της Κύπρου και τα πραξικοπήματα.
- Γιατί άνθρωποι του πνεύματος και της πολιτικής σιώπησαν και δεν πρωτοστάτησαν για να αφυπνίσουν τους πολίτες παρά το φόβο τους;

- **Ύστερα από το εκπαιδευτικό πρόγραμμα αισθάνθηκα πως κατάλαβα κάποια πράγματα τα οποία δεν είχα καταλάβει πλήρως, καθώς επίσης το πρόγραμμα με βοήθησε να συγκρίνω κάποια γεγονότα του παρελθόντος με τη σημερινή κατάσταση με αποτέλεσμα να προβληματιστώ.**
- Προβληματίστηκα και έβαλα τον εαυτό μου σε εκείνη την εποχή και κατάλαβα ότι εάν ζούσα τότε δεν θα είχα πολλές αξίες από αυτές στη ζωή μου σήμερα.
- **Γιατί ο λαός μετά από μια τόσο σημαντική θυσία νέων παιδιών στο Πολυτεχνίο, κρύφτηκε περισσότερο αντί να αγανακτήσει και να ξεσηκωθεί, μόνο και μόνο από σεβασμό προς τα παιδιά που θυσιάστηκαν και πάλεψαν για όλων την ελευθερία όχι μόνο για τη δική τους;**

- Ένα από τα ζητήματα τα οποία κατά ένα μέρος διαλευκάνθηκαν μετά το πρόγραμμα θα μπορούσε να αποτελέσει η ιδιαίτερα ύποπτη διαπλοκή Αμερικανών-Χουντικών και ιδίως με τη μερίδα των σκληροπυρηνικών η οποία ανέτρεψε το καθεστώς Παπαδόπουλου και έφερε το πραξικόπημα στην Κύπρο. Στο πρόγραμμα επιβεβαιώθηκε η μη υποκίνηση και διαμόρφωση εξ' ολοκλήρου του δικτατορικού καθεστώτος από τις Ηνωμένες Πολιτείες, παρόλα αυτά επικυρώθηκε η συνεργασία τους με την απολυταρχική ηγεσία. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον θα είχε να αποσαφηνίσουμε τη θέση των Αμερικανών επί του πραξικοπήματος της Κύπρου με ένα διαμελισμό της χώρας ο οποίος εξυπηρέτησε τόσο τα άκρατα γεωπολιτικά συμφέροντα των Αμερικανών και του ΝΑΤΟ κοντά στην περιοχή της Συρίας, όσο και την προσκείμενη θέση του Μακαρίου προς το κίνημα των αδέσμευτων και όχι των δυτικών δυνάμεων.

Ακόμα μερικά παραδείγματα

- Μελέτη χρονογραμμής και χαρτών διαφορετικού τύπου (ιστορικών, πολιτικών, γεωφυσικών) με θέμα την εκστρατεία του Μ. Αλέξανδρου στην Ανατολή (χώρες, θέσεις μαχών, πόλεις, τοπωνύμια). Παρακολούθηση ντοκιμαντέρ, ανάγνωση αποσπασμάτων παιδικών βιβλίων και αντικρουόμενων γραπτών πηγών σχετικών με τη στρατιωτική δράση του Αλέξανδρου, τις πολιτικές που υιοθέτησε για τη διοίκηση του κράτους.
- Έρευνα σε ομάδες για την επιρροή του Μ. Αλεξάνδρου μετά την εποχή του ως σήμερα και εντοπισμός χαρακτηριστικών περιπτώσεων όπως τα ονόματα πόλεων, ανθρώπων, τη ζωγραφική, τη λογοτεχνία, το θέατρο σκιών (Καραγκιόζης), τη λαϊκή τέχνη, τον κινηματογράφο.

Δ Δημοτικού

Ασκήσεις διερεύνησης/ Ασκήσεις μετάγνωσης

- δημιουργία θεματικών εκθέσεων στο περιβάλλον της σχολικής τάξης από ομάδες μαθητών και η υποστήριξη των επιλογών τους με την έκφραση ερμηνευτικών συλλογισμών αποτελεί μια άσκηση που καλλιεργεί κριτικούς τρόπους θέασης και ανάγνωσης αντίστοιχων εκθέσεων του παρελθόντος που διαπραγματεύονται διάφοροι πολιτισμικοί φορείς στη δημόσια σφαίρα.
- σύνθεση λεζάντας για δημιουργία εικονοιστορίας/ αφήγηση διαφορετικών εμπειριών και ιστοριών με αφορμή ένα αντικείμενο/ επιλογή υλικών τεκμηρίων και ένταξή τους σε επιμέρους κατηγορίες με σκοπό τη διαμόρφωση εκθεσιακού χώρου στο σχολείο ώστε να επιτρέπονται διαφορετικές διαδρομές ανάγνωσης και ερμηνείας.

Αντιστοίχιση των εννοιών με εικόνες (οικισμοί, πόλεις, ανάκτορα, ακροπόλεις, αγγεία, όπλα, κοσμήματα, λατρευτικά αντικείμενα) ενδεικτικές του χρόνου, του τόπου και της έκφρασης κάθε πολιτισμού.

Εναλλακτικά: Διοργάνωση μουσειακής έκθεσης στην τάξη με το ίδιο θέμα και με την ενεργητική συμμετοχή των παιδιών, των δασκάλων και των γονέων και κηδεμόνων τους.

Αναλυτικό πρόγραμμα Ιστορίας 2019, Δ Δημοτικού

• Κριτική ανάγνωση μουσειακών εκθέσεων

Παρουσίαση στην τάξη μιας έκθεσης που οι μαθητές είδαν στο μουσείο. Συζήτηση για τις επιλογές σχετικά με την παρουσίαση των εκθεμάτων.

«Εκθέτουμε και ερμηνεύουμε το παρελθόν. Το δικό μας μουσείο»: Άσκηση έκθεσης και ερμηνείας ευρημάτων που επιλέγουν οι μαθητές στη σχολική τάξη με την ολοκλήρωση μιας θεματικής ενότητας και σχολιασμός των επιλογών των μαθητών.

Αναλυτικό πρόγραμμα Δ Δημοτικού
2019

Πολιτιστικές διαδρομές, κριτικές αναγνώσεις

- **Ερευνητικό ερώτημα:** Σκοπός της εργασίας ήταν η διερεύνηση του πως μπορούμε να γίνουμε κριτικοί αναγνώστες των μουσειακών εκθέσεων των οποίων είμαστε θεατές.
- Αποφασίστηκε η δημιουργική εργασία να πραγματοποιηθεί μέσα από παραδείγματα που θα δοκίμαζαν οι μαθητές κατά τις επισκέψεις τους σε μουσειακές εκθέσεις κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς.

Θεωρητικό υπόβαθρο:

Μέσα από τη διαδικασία συλλογής, έρευνας, έκθεσης και επανέκθεσης στο μουσειακό περιβάλλον αποδίδονται ερμηνείες στα αντικείμενα συστήνοντας με αυτό τον τρόπο μια νέα «αναπαράσταση» (Μπούνια, 2006: 154-157). Το μουσείο, αποθηκεύοντας και εκθέτοντας υλικά κατάλοιπα του παρελθόντος, εκφράζει ιδεολογίες, πρακτικές και τρόπους σκέψης που σχηματοποιούν το πώς μπορεί να ερμηνευτεί το παρελθόν (Pearce, 2002). Η ιστορική σκέψη συνδέεται εδώ με την αναγνώριση ότι «το μουσείο κατασκευάζει αλήθειες και δεν εκθέτει τη μοναδική αλήθεια» και ότι οι επισκέπτες «μεταφράζουν και οικειοποιούνται τα μηνύματα» με διαφορετικό τρόπο (Οικονόμου, 2003:90-91). Σύμφωνα με την Kavanagh, «είναι ο ρόλος της ιστορικής εκπαίδευσης να αμφισβητεί αυτές τις ιστορίες (που βασίζονται σε μύθους για το παρελθόν και σε ζητήματα ταυτότητας) και να προωθεί μια περισσότερο κριτική επίγνωση του παρελθόντος» (Kavanagh, 2000: 160).

- Λαμβάνοντας υπόψη τις προαναφερθείσες ιδέες αποφασίστηκε να δημιουργηθεί ένα ερωτηματολόγιο που θα δημιουργούσε σκαλωσιές στην κριτική σκέψη των μαθητών κατά τη θέαση μουσειακών εκθέσεων. Το ερωτηματολόγιο που σχεδιάστηκε και αξιοποιήθηκε στις δημιουργικές εργασίες παρουσιάζεται στο φύλλο εργασίας που ακολουθεί:

Διαβάζοντας μια μουσειακή έκθεση

Seixas, P., & Morton, T. (2013). *The big six historical thinking concepts*.

Toronto: Nelson Education.

- Ποια είναι τα αντικείμενα/ πηγές κλειδιά της έκθεσης;
- Πώς είναι οργανωμένα;
- Ποια άλλα μέσα χρησιμοποιούνται;

Διαβάζοντας μια μουσειακή έκθεση

Seixas, P., & Morton, T. (2013). *The big six historical thinking concepts*. Toronto: Nelson Education

- Ποια ιστορία παρουσιάζει η έκθεση;
- Ποια είναι τα κύρια πρόσωπα που προβάλλονται (ατομικά ή συλλογικά;)
- Ποιος μένει στο περιθώριο;

Διαβάζοντας μια μουσειακή έκθεση

Seixas, P., & Morton, T. (2013). *The big six historical thinking concepts*. Toronto: Nelson Education

- Η έκθεση πλαισιώνει μηνύματα για αδικίες/ τραγωδίες ή εγκλήματα;
- Εικονοποιεί μηνύματα για συμφιλίωση ή ηρωισμό; Ποια είναι τα κυριώτερα μηνύματα (εάν υπάρχουν)....

Διαβάζοντας μια μουσειακή έκθεση

Seixas, P., & Morton, T. (2013). *The big six historical thinking concepts*. Toronto: Nelson Education

- Πώς οι γραπτές πηγές προωθούν αυτά τα μηνύματα;
- Πώς άλλα μέσα όπως η επιλογή και η διευθέτηση των αντικειμένων και των εικόνων τα καλύπτει αυτά;

Διαβάζοντας μια μουσειακή έκθεση

Seixas, P., & Morton, T. (2013). *The big six historical thinking concepts*. Toronto: Nelson Education

- Ποια μηνύματα της έκθεσης είναι σαφή;
- Ποια μηνύματα της έκθεσης είναι ασαφή/ υπαινικτικά;
Εξήγησε γιατί;

Πολιτιστικές διαδρομές, κριτικές αναγνώσεις

1. Ποια θεματική θίγει η μουσειακή έκθεση;
2. Είναι σημαντικό για εσάς το θέμα αυτό; Τι έχει μείνει ίδιο και τι έχει αλλάξει με το πέρασμα του χρόνου και σε σχέση με τη δική μας εποχή;
3. Πώς και με ποιο τρόπο συγκροτήθηκε η συλλογή, ποιος τη συγκρότησε και γιατί επιλέχθηκαν αυτά τα αντικείμενα;
4. Πώς το μουσείο μέσα από αυτή την έκθεση προσπαθεί να σε προσεγγίσει συναισθηματικά; (ήχους, φως, μυρουδιές). Είναι αποτελεσματικό; Τι σου έκανε εντύπωση σε συναισθηματικό επίπεδο; Γιατί;
5. Ποιες ιστορίες ή αφηγήσεις προσπαθεί να σου πει το μουσείο; Γιατί προβάλλονται κάποιες ιστορίες και κάποιες άλλες όχι;
6. Η έκθεση θέτει ερωτήματα στο κοινό; Εάν ναι, τότε ποια είναι αυτά; Εάν όχι τότε ποια θα μπορούσαν να είναι αυτά;
7. Έχετε κάποια ερωτήματα να θέσετε εσείς;
8. Ποιο πιστεύετε ότι είναι το κοινό στο οποίο στοχεύει το μουσείο με αυτή την έκθεση; Ποιος μπορεί να νιώσει άσχημα κατά τη γνώμη σας;
9. Ποια ταυτότητά σου αναγνωρίζεις στην συγκεκριμένη έκθεση; (φύλο, ηλικία, εθνικότητα, ενδιαφέροντα κ.λπ.)
10. Πρόκειται να παρουσιάσεις την επίσκεψή σου στην έκθεση αυτή στη σχολική σου ομάδα μέσα από ένα αντικείμενο που σου έκανε εντύπωση. Φωτογράφησε το αντικείμενο και δώσε το σχεδιάγραμμα της παρουσίασής σου. Στην παρουσίασή σου θα εξηγήσεις γιατί επέλεξες το αντικείμενο αυτό ως αντιπροσωπευτικό και με ποιες έννοιες συνδέεται με το γενικότερο θέμα της έκθεσης (αλλαγή στο χρόνο, αίτια και συνέπειες, η έννοια της ιστορικής πηγής, σημασία /σημαντικότητα, ενσυναίσθηση, ηθική διάσταση της Ιστορίας).
11. Ποια άλλα ερωτήματα θα μπορούσαμε να συμπληρώσουμε για να μπορέσουμε να κάνουμε ουσιαστικές κριτικές αναγνώσεις στις πολιτιστικές μας διαδρομές;

Τρόποι δημιουργίας μουσειακής συλλογής και έκθεσης στο σχολικό περιβάλλον (ψηφιακά ή έντυπα)

- Συλλογή πηγών/ αντικειμένων και κατηγοριοποίησή τους
- Θεματική ενδιαφέροντος σε σχέση με συγκεκριμένη έννοια / έννοιες της ιστορικής σκέψης
- Ανάπτυξη διερευνητικών ερωτημάτων
- Ανάπτυξη κριτηρίων
- Διαμόρφωση ομάδων

- Σενάριο αφήγησης/ έκθεσης
- Σύνθεση λεζαντών και άλλων πληροφοριακών κειμένων που συνθέτουν το ιστορικό πλαίσιο των πηγών
- Χωρική διάταξη των αντικειμένων – αναπροσαρμογή του σεναρίου αφήγησης σε σχέση με τις έννοιες της ιστορικής σκέψης
- Αναστοχασμός

Αξιολόγηση

Πώς αναπτύσσεται η έννοια της ιστορικής σκέψης (π.χ. η έννοια της συνέχειας και της αλλαγής κ.λπ.)

Αιτιολόγηση της επιλογής των αντικειμένων και της συγκεκριμένης θέσης τους στο μουσειακό αφήγημα

Συλλογισμοί περιγραφικοί και ερμηνευτικοί

Η απαγορευμενη πολη

Μία έκθεση του μουσείου Ακρόπολης

Νίκος
Παρασκευόπουλος
Ηλίας Πασχόπουλος

A3

Θεματική

Η έκθεση αυτή παρουσιάζει εκθέματα (έργα τέχνης και έπιπλα) που αντιπροσωπεύουν έναν αιώνα κινεζικού πολιτισμού και βγαίνουν για πρώτη φορά από τα κλειστά διαμερίσματα του Αυτοκράτορα της Κίνας Qianlong (1711–1799) στην Απαγορευμένη Πόλη του Πεκίνου.

Σκοπος της έκθεσης

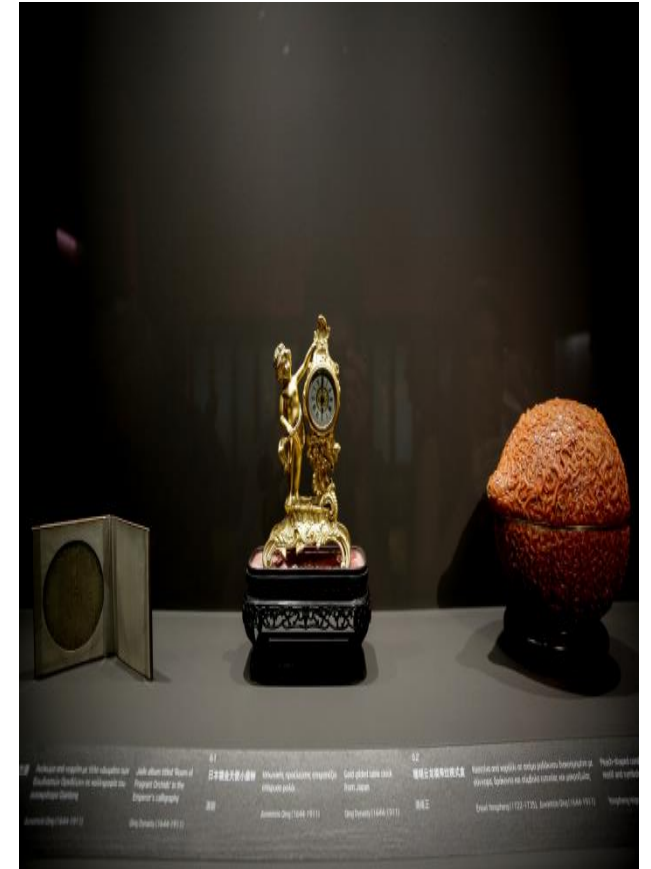
Σκοπός της έκθεσης είναι να μεταφέρει τον επισκέπτη στο χρόνο και στο χώρο και, μέσω του βιώματος, να τον βοηθήσει να κατανοήσει τις αρχές και τις αξίες του κινεζικού πολιτισμού μέσα από την προσωπικότητα ενός προικισμένου ηγέτη της αυτοκρατορίας.

προσωπικη αποψη

Προσωπικά, θέλαμε να μάθουμε περισσότερα για τον κινέζικο πολιτισμό, ωστόσο δεν είχαμε υψηλές προσδοκίες από την έκθεση.

Τελικά, η έκθεση μας έβαλε στο κλίμα και η μοναδικότητά της, αφού τα εκθέματα είναι αυθεντικά και μεταφέρονται για πρώτη φορά εκτός της Απαγορευμένης Πόλης, μας έκανε να την εκτιμήσουμε.

Συγκροτηση συλλογης

Η έκθεση οργανώθηκε σε συνεργασία του Μουσείου Ακρόπολης με το Μουσείο των Ανακτόρων της Απαγορευμένης Πόλης στο πλαίσιο του προγραμματισμού του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού για το «Έτος Ελλάδα – Κίνα». Υπεύθυνοι για το σχεδιασμό της έκθεσης ήταν ο πρόεδρος του μουσείου καθηγητής Δημήτρης Παντερμαλής και η αρχιτέκτονας Ελένη Σπάρτση.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΚΘΕΣΗΣ

- Το κόκκινο κυριαρχούσε σε όλη την έκθεση καθώς στόχος του ήταν να μας μεταφέρει σε αυτήν την ιστορική περίοδο της Κίνας.
- Επίσης, υπήρχε και μια προβολή, η οποία ήταν πολύ χρήσιμη γιατί μας μετέδωσε πολλές πληροφορίες που μας βοήθησαν να κατανοήσουμε καλύτερα την έκθεση.
- Όλα αυτά, όπως και ο φωτισμός και η παραδοσιακή Κινέζικη μουσική που παιζόταν από τα ηχεία της έκθεσης, στόχο τους είχαν να μας δώσουν την αίσθηση ότι βρισκόμαστε πραγματικά στην Απαγορευμένη Πόλη, το οποίο και το πέτυχαν σε ένα μεγάλο βαθμό.

Ιστορίες της έκθεσης

Οι ιστορίες τις οποίες αφηγείται ή έκθεση σχετίζονται αποκλειστικά με τα ανάκτορα της Απαγορευμένης Πόλης της Κίνας κατά την περίοδο της βασιλείας του αυτοκράτορα Qianlong, αφού αυτό είναι το θέμα της.

Ερωτήματα της έκθεσης

Η έκθεση μας δημιουργεί κάποια ερωτήματα στην διάρκεια της και αυτό την κάνει ακόμα πιο ενδιαφέρουσα αφού με αυτόν τον τρόπο μας κεντρίζει το ενδιαφέρον και μας κάνει να θέλουμε ανακαλύψουμε τις απαντήσεις. Σε αυτό βοήθησε πολύ η προβολή, που αναφέραμε και προηγουμένως.

- Για παράδειγμα:

- Ποια ήταν η καθημερινότητα του βασιλιά;
(Αφού είδαμε περισσότερα εκθέματα μπορέσαμε να σχηματίσουμε μία ιδέα)
- Ποια ήταν τα καθήκοντα και οι υποχρεώσεις του βασιλιά;

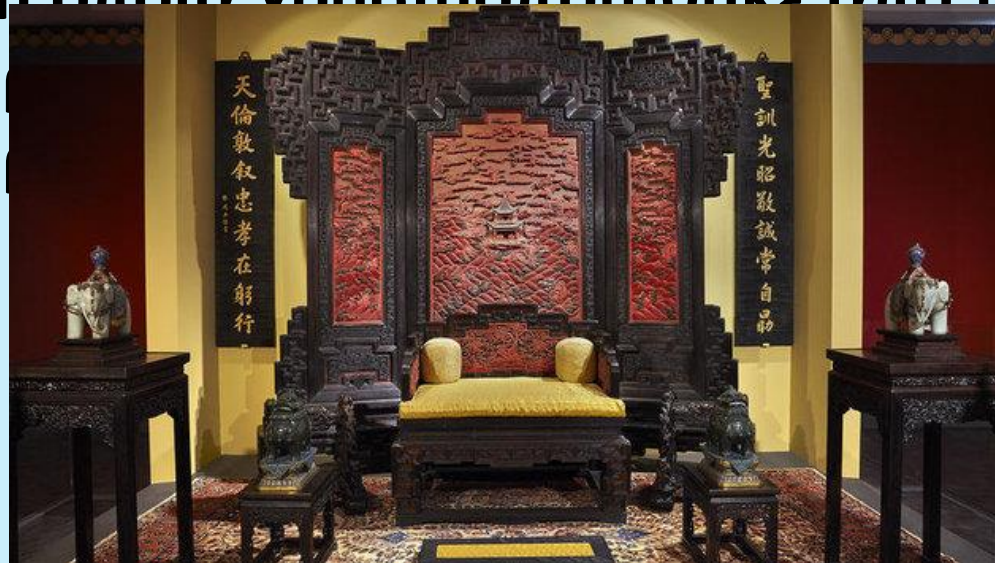
Κοινο της εκθεσης

Η έκθεση απευθύνεται σε οποιονδήποτε ανεξαρτήτως ηλικίας επιθυμεί να ενημερωθεί για την Απαγορευμένη Πόλη, ενώ το περιεχόμενό της δεν μπορεί να θεωρηθεί προσβλητικό από κανέναν.

ΑΓΑΠΗΜΕΝΟ ΕΚΘΕΜΑ

Ο πιο εντυπωσιακός από τους δύο θρόνους που εκτίθενται συνοδεύεται από περίτεχνα αντικείμενα, όπως θυμιατήρια, «τα οποία σκοπό είχαν όχι μόνο να αρωματίσουν τον χώρο και να διώξουν ενοχλητικά έντομα, αλλά κυρίως ήταν αναφορές στη βουδιστική θρησκεία, η οποία υιοθετήθηκε από τον αυτοκράτορα και τον αυτοκράτορα

Ταυτότητα

Παρότι κρίνουμε ότι η έκθεση ήταν επιτυχημένη, δεν καταφέραμε να αναγνωρίσουμε κάποια ταυτότητά μας σε αυτή. Το μόνο σίγουρο είναι ότι αυτό δεν ήταν σε καμία περίπτωση το ζητούμενό της.

Επιπρόσθετα ερωτήματα

- Πώς ήταν οι συνθήκες στα προγενέστερα παλάτια της Κίνας;
- Πώς ζούσαν οι κατώτερες κοινωνικές τάξεις;(αφού η έκθεση αναφέρεται μόνο στη ζωή του βασιλιά)
- Χρησιμοποιούνταν στο παλάτι εφαρμογές υψηλών τεχνολογικών γνώσεων;

Ευχαριστούμε για την προσοχή σας!

Δημιουργώντας μια μουσειακή οικογενειακή έκθεση: Πρόγραμμα σπουδών Γ τάξη

Επιλογή των υλικών και άυλων τεκμηρίων και ένταξή τους σε επιμέρους κατηγορίες.

Σύνθεση λεζαντών και άλλων πληροφοριακών κειμένων (εισαγωγικά κείμενα ενοτήτων, τίτλοι).

Χωρική διάταξη των αντικειμένων, ώστε αυτά να «συνομιλούν» και να ενθαρρύνεται η ανάδειξη περισσότερων ιστορικών νοημάτων.

Διαμόρφωση του εκθεσιακού χώρου, ώστε να επιτρέπει εναλλακτικές διαδρομές.

Συγκρότηση μιας οπτικοακουστικής συλλογής που είναι δυνατό να τηρείται στο αρχείο και τη βιβλιοθήκη της τάξης και του σχολείου.

Δημιουργία αφίσας/ φυλλαδίου για την προβολή της έκθεσης στο σχολείο, στην τοπική κοινωνία και το Διαδίκτυο.

Ενδεικτικά παραδείγματα

- Έρευνα, ψηφιακή ή πραγματική, σε αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία και δημιουργία ιστοσελίδας – ψηφιακού μουσείου με μνημεία και τεχνουργήματα που θα επιλέξουν οι μαθητές/τριες με θεματικά κριτήρια. Παραγωγή ερμηνευτικού υλικού (λεζάντες, ιστορίες, ζωγραφιές) που θα αναδεικνύουν τη σημασία του υλικού πολιτισμού για την κατανόηση των μινωικών και μυκηναϊκών κοινωνιών.

Δ Δημοτικού

Δημιουργική γραφή και μουσειακά εκθέματα

Καλεσοπούλου, Κουσερή (2019) «Γράφοντας τις δικές μας «Οδύσσειες»: η δημιουργική προσέγγιση του μουσειακού κόσμου μέσα από τον κόσμο της λογοτεχνίας»
διαθέσιμο στο

<https://independent.academia.edu/GeorgiaKouseri>

Η ερευνητική διαδικασία είχε ως στόχο να εξετάσει τα ακόλουθα ερωτήματα:

- τους τρόπους που οι έφηβοι προσεγγίζουν και αναλύουν λογοτεχνικά και πολυτροπικά κείμενα και παράγουν νέα νοήματα, σε σχέση με τις θεωρίες ανάγνωσης και τη θεωρία των πολυγραμματισμών.
- τον βαθμό που η βιωματική προσέγγιση του λογοτεχνικού λόγου στο πολυτροπικό περιβάλλον του μουσείου και η διακειμενικότητα που προσφέρουν οι εκθεσιακές τεχνικές, μπορούν να ενεργοποιήσουν τα παιδιά στην παραγωγή κειμένων με βάση τη μετασχηματισμένη πρακτική των πολυγραμματισμών.

Χώρος εκπαίδευσης	Εκπαιδευτικές δραστηριότητες Στόχοι: Καλλιέργεια αναγνωστικών δεξιοτήτων Βιωματικές δραστηριότητες δημιουργικής γραφής
Σχολείο (πριν την επίσκεψη) Αγαγώσεις της Ιθάκης στη σχολική τάξη	<p>Δρ. 1η. Ανάγνωση του ποιήματος της Ιθάκης</p> <p>Δρ. 2η. Συμπλήρωση ατομικού φύλλου εργασίας</p> <p>1. Προσέξτε τον τίτλο του ποιήματος. Σας θυμίζει κάτι; Ποιους συνειρμούς κάνετε χρησιμοποιώντας και άλλες λέξεις του ποιήματος; Γράψτε τις σκέψεις σας.</p> <p>2. Σε ποιον νομίζετε ότι απευθύνεται ο ποιητής;</p> <p>3. Γράφουμε λέξεις/στίχους που συνδέονται με την προσωπική μας «Ιθάκη» και με αφορμή το ποίημα και τον στίχο του Σεφέρη «Η Ιθάκη είναι ό, τι σημαίνει για τον καθένα».</p> <p>Δρ. 3η. Συζήτηση στην τάξη σε σχέση με τα προηγούμενα ερωτήματα. Γράφουμε στον πίνακα λέξεις για την προσωπική μας Ιθάκη</p>
Μουσείο	<p>Εισαγωγή: Συζητάμε τις προσδοκίες μας για την έκθεση «Οδύσσειες».</p> <p>Δρ. 1η. Φαντάσου τον εαυτό σου πάνω σε ένα πλοίο που ταξιδεύει στους αιώνες. Σε ποιες θάλασσες ταξιδεύει; Σε ποια εποχή; Ποιους γνώρισες; Τι θα έφερνες μαζί σου και γιατί;</p> <p>Δρ. 2η. Αναζητείστε ένα αντικείμενο από την έκθεση για να αποδώσετε με οπτικό τρόπο την προσωπική σας νοηματοδότηση στους στίχους που σας δίνονται.</p> <p>Δρ. 3η. «Παραλαμβάνω απ' τους Δίες τον κεραυνό...» Συμπλήρωσε τη συνέχεια</p>
Σχολείο (μετά την επίσκεψη)	<p>Δρ. 1η Σε σχέση με τη φωτογραφία του αντικειμένου που επιλέξατε στο μουσείο από το φανταστικό ταξίδι στον χρόνο συγγράψτε μια ακροστιχίδα ή ένα ποίημα</p> <p>Δρ. 2η. Παρουσίαση στην ολομέλεια της τάξης. Κριτήρια για τα δημιουργικά μας κείμενα. «Τι είναι τελικά αυτό που κάνει ενδιαφέροντα τα δημιουργικά μας κείμενα;»</p>

**Περιήγηση στον
πρώτο άξονα της
έκθεσης
«Οδύσσειες» με
τίτλο «Το ταξίδι»**

Δημιουργική γραφή

Αποτυπώματα

Αποτυπώματα ζητά ο ανακριτής

Ένσταση

Ένωση, δίοδος ψυχών

Απορρίπτεται

Ισόβια ποινή

Ένοχος· εγώ

Κατήγορος· αδιευκρίνιστος

Ισόβιος πόνος

Ελεύθερη

Λύτρωση, όχι, αυταπάτη

Μετά θάνατον αποτύπωμα ο

δίσκος

Αθάνατο το έγκλημα ημών

**Οι μαθητές
διαλέγουν
αντικείμενα και
αιτιολογούν τις
επιλογές τους
(Ιστορική
αφήγηση)**

- Υπήρξε διαβάθμιση των πολυτροπικών αναγνώσεων: κάποια παιδιά κινήθηκαν περισσότερο στο περιγραφικό επίπεδο της απόδοσης με διαφορετικούς σημειωτικούς πόρους των εικόνων ή των εννοιών/ιδεών στις οποίες αναφέρονται οι στίχοι , ενώ άλλα προχώρησαν πιο ελεύθερα στην αναζήτηση υποκείμενων νοημάτων ή συσχετίσεων που ερμηνεύουν πολυδιάστατα το σημασιολογικό φορτίο των λέξεων και των αντικειμένων και προτάσσουν νέες νοηματοδοτήσεις.
- Όλες και όλοι ανταποκρίθηκαν με θέρμη και ενθουσιασμό στη συγκινησιακή δύναμη των λέξεων: την ικανότητά τους να ενεργοποιούν το συναίσθημα και να κινητοποιούν το άτομο στον αναστοχασμό πάνω στις πράξεις του και την οπτική του στα πράγματα, παράγοντας ανάλογα κείμενα.

Συμπεράσματα

- Τα παιδιά επένδυσαν στη σημειωτική δυναμική των λέξεων και αξιοποίησαν τη δραστικότητα όλων των σημειωτικών πόρων που συνάντησαν, χρησιμοποιώντας τα ως αφετηρία για νέες λογοτεχνικές απόπειρες και ενδιαφέρουσες λεκτικές και νοηματικές συναρμογές.
- Κοινός τόπος των αναπλαισιωμένων νοημάτων ήταν η αναζήτηση της οικουμενικής ανθρώπινης εμπειρίας, που διασυνδέει εποχές και πολιτισμούς και γεφυρώνει το παρελθόν με το σήμερα, όπως προέτρεπε τους επισκέπτες και το κεντρικό αφήγημα της έκθεσης.

**Με αφορμή έναν αρχαιολογικό χώρο και τη
σημασία του**

Ένα κτήριο αφηγείται τη δική του ιστορία: το σπίτι μου, το σχολείο μου, ένα κτήριο στη γειτονιά μου

Σχεδιαστική αναπαράσταση του σπιτιού ή κατασκευή μακέτας στην οποία να αναδεικνύονται στοιχεία της χρήσης του κτηρίου και η σημασία του για όσους διαμένουν σε αυτό.

Παρουσίαση φωτογραφιών από προηγούμενες κατοικίες της οικογένειάς τους και σύγκριση του τρόπου διαβίωσης σε αυτές. Περιήγηση στη γειτονιά και φωτογράφιση κτηρίων που δημιουργήθηκαν σε παλιότερες εποχές.

Συλλογή προφορικών μαρτυριών που προβάλλουν άγνωστες πτυχές της ιστορίας και της χρήσης ενός κτηρίου.

Αναλυτικό πρόγραμμα 2019, Γ Δημοτικού

Δ Δημοτικού

Αναλυτικό πρόγραμμα 2019

Επιτόπια ή διαδικτυακή επίσκεψη σε αρχαιολογικούς χώρους/μνημεία έτσι ώστε οι μαθητές: α) να διαπιστώσουν τις αλλαγές στον χρόνο και το πώς τα αρχαιολογικά κατάλοιπα μπορούν να λειτουργήσουν ως ιστορικές μαρτυρίες του παρελθόντος και β) να εντοπίσουν, να παρατηρήσουν και να σχολιάσουν περιπτώσεις ταυτόχρονης παρουσίας αρχιτεκτονικών καταλοίπων διαφορετικών εποχών.

Τα παιδιά μελετούν ένα πρωτότυπο υλικό κατάλοιπο, μια εικονιστική αναπαράστασή του ή ένα αντίγραφο-εκμαγείο ενός αρχαιολογικού ευρήματος και αφηγούνται μια ιστορία.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

- Νάκου, Ε. (2000). Τα Παιδιά και η Ιστορία. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Ρεπούση, Μ. (2004), *Μαθήματα ιστορίας*, Αθήνα: Καστανιώτης.
- Seixas, P. (2006), *Benchmarks of Historical Thinking: A Framework for Assessment in Canada*. Center for the Study of Historical Consciousness, University of British Columbia, Vancouver, διαθέσιμο στο <http://www.cshc.ubc.ca> (τελευταία προσπέλαση 12/3/09).
- Charman, A., Περικλέους, Λ., Υακίνθου, Χ. Celal, Z.R. (2012), *Σκεφτόμαστε Ιστορικά για το Ζήτημα των Αγνοούμενων: Ένας οδηγός για Εκπαιδευτικούς- Καλλιεργώντας την Ιστορική Σκέψη: Θεωρία και Έρευνα*, Διεθνές Κέντρο Μεταβατικής Δικαιοσύνης, διαθέσιμο στο <http://www.ahdr.info> (τελευταία προσπέλαση 11-10-13).
- VanSledright, B. (2011), *The challenge of rethinking history education: On practices, theory, and policy*. New York: Routledge Taylor/Francis Group.
- Χαρά Μακρυγιάννη (2010) Διδάσκοντας ιστορία στο Δημοτικό http://www.pi.ac.cy/pi/files/epimorfosi/seminaria/koinonika_t_hemata/ISTORIA_FASH_2.pdf